

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

11/2153

Dato:

01.07.2013

Ombudets uttalelse

Likestillings- og diskrimineringsombudet mottok klage hvor det ble hevdet at Rått og Sanselig AS ikke oppfyller kravet til universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9, fordi virksomhetens

inngangsparti har trappetrinn som gjør at personer med rullestol ikke kommer inn.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har kommet frem til at Rått og

Sanselig AS ikke bryter plikten til universell utforming i diskriminerings- og

tilgjengelighetsloven § 9.

Saksnummer: 11/2153

Lovgrunnlag: diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9

Dato for uttalelse: 18.06.2013

Sakens bakgrunn

Ombudet har mottatt klage på manglende universell utforming av flere virksomheter i Larvik sentrum. Denne saken gjelder Rått og Sanselig AS.

Inngangspartiet til virksomheten består av en trapp med to trappetrinn. Det

hevdes at inngangspartiet til virksomheten er utformet slik at bevegelseshemmede ikke kommer inn i lokalene til virksomheten.

Bygget virksomheten befinner seg i er fra 1884 og er i SEFRAK-registeret.

Det fremgår av brev fra Larvik kommune av 19. mars 2013 at det verken er tilrådelig eller ønskelig at det gjennomføres fasadeendringer på bygningen.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9.

Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9 tredje ledd pålegger offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. § 9 andre ledd. Dette betyr at virksomhetens fysiske fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (kundene), skal tilrettelegges på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være gjenstand for tilrettelegging. Det vil derfor være i strid med

bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming rekker så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer (nytte vs kostnad)
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan la være å foreta seg noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 vil det være opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven, dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd.

Ombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis fastslå at Rått og Sanselig AS er en virksomhet som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Virksomheten har derfor plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens lokaler som benyttes av allmennheten (kundene) på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, vil ha tilgang til virksomhetens tjenester og service.

Det første ombudet må ta stilling til er om det påklagede forhold, inngangspartiet til Rått og Sanselig AS, tilfredsstillende kravet til universell utforming.

Er inngangspartiet til Rått og Sanselig AS i tråd med kravet til universell utforming?

Ombudet tar ikke stilling til om virksomheten som sådan er universelt utformet.

Det ombudet skal ta stilling til er om inngangspartiet til Rått og Sanselig AS tilfredsstillende kravet til universell utforming. Standard Norge har utarbeidet veileder for universell utforming av byggverk. I sin vurdering av hva som er universell utforming, ser ombudet hen til disse veiledende anbefalingene.

Ombudet viser til at det følger av NS 11001 1:2009 punkt 7.4 at:

"[...] Det skal ikke være nivåforskjeller mellom gulv ute og gulv inne ved inngangspartiet. Hvis døren har terskel skal den ikke bygge mer enn 25 mm over gulvnivå [...]."

Inngangspartiet til Rått og Sanselig AS består av en trapp med to trappetrinn.

Følgelig er inngangspartiet til Rått og Sanselig AS ikke universelt utformet.

Ombudet må derfor vurdere om Rått og Sanselig AS har dokumentert at det foreligger omstendigheter som medfører at det vil være en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming av virksomhetens inngangsparti.

Vil krav om universell utforming av inngangspartiet være en uforholdsmessig byrde?

Det er virksomheten som har bevisbyrden for at det vil være en uforholdsmessig byrde å gjøre inngangspartiet universelt utformet. Et av momentene i uforholdsmessighetsvurderingen i denne saken vil være hensynet til vern.

Bygningen virksomheten befinner seg i er fra 1884 og er i SEFRAK-registeret.

Larvik kommune har i brev av 19. mars 2013 opplyst om at i henhold til kommunedelplan for Larvik så er denne eiendommen avsatt til fremtidig spesialområde bevaring. Eiendommen skal gjennom en planprosess hvis formål er å sørge for bevaring av bebyggelsen. Kommunen opplyser videre at bygningens antikvariske verdi vurderes som høy. Den del av bygningen som virksomheten holder til har ifølge kommunen høy grad av autenticitet, og er et eksempel på meget godt bevart funksjonalisme. Larvik kommune konkluderer med at det verken er tilrådelig eller ønskelig at det her gjennomføres fasadeendringer. Kommunen opplyser at en eventuell søknad om fasadeendring må forelegges antikvariske myndigheter for godkjenning/faglig råd.

Ombudet har i den anledning kontaktet Riksantikvaren. Riksantikvaren har

opplyst at når det gjelder bygninger som er SEFRAK-registrert så skal søknad om fasadeendring sendes til kommunen, ikke til Riksantikvaren. Dersom Riksantikvaren skal involveres så må bygningen være fredet etter kulturminneloven.

I denne saken står hensynet til vern mot hensynet til tilgjengelighet. Ombudet er klar over at vernehensynene medfører begrensninger i adgangen til å foreta fysiske inngrep i fasader. Det fremgår av Ot.prp. nr. 44 (2007-2008) side 145 at hensynet til fordelene ved tilrettelegging må i noen sammenhenger veies mot vernehensyn, og at i verneverdige bygninger vil vernehensyn kunne innebære at også mindre tilretteleggingstiltak anses uforholdsmessige.

Når det gjelder plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 er utgangspunktet til ombudet at virksomheter som retter seg mot allmennheten, herunder Rått og Sanselig AS, alltid skal strekke seg så langt de kan for å oppnå universell utforming.

I denne saken ser ombudet imidlertid at vernehensyn gjør at en fullstendig utbedring med for eksempel fjerning av trapp eller senkning av gulvpartiet vil være uforholdsmessig byrdefullt på nåværende tidspunkt.

Selv om en fullstendig utbedring vil være uforholdsmessig i dette tilfellet, vil ikke virksomheten være fritatt fra å foreta utbedringer. Virksomheten er fremdeles forpliktet til å finne den "nest beste" løsningen.

126, hvor det fremgår at:

"[...] kravet til universell utforming ikke bortfaller dersom hovedløsningen ikke kan tilrettelegges. I slike tilfeller må plikten ivaretas ved at den beste alternative løsning velges".

Ombudet vil understreke viktigheten av at virksomheten gjør så mye som mulig for å sikre ikke-stigmatiserende og inkluderende løsninger. Ombudet påpeker at virksomheten plikter å arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innenfor virksomheten, jf. dtl. § 9 første ledd.

Ombudet er på denne bakgrunn kommet til at en utbedring av inngangspartiet til Rått og Sanselig AS medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, jf. dtl § 9 tredje ledd.

Konklusjon

Rått og Sanselig AS handler ikke i strid med plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

Oslo, 18.06.2013

Sunniva Ørstavik,

likestillings- og diskrimineringsombud.